

KATHOLIKUS NÉPLAP.

36. szám.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizethető rá Pesten, a jó és olcsó könyvkiadó-társulat ügynökénél: ezukorutza 6. szám, földszint, a szerkesztőségénél. Vidéken a es. kir. postahivataloknál.

Pest, september 7. 1853.

Előfizetési díj Budapesten kihordással félévre 1 ft. pp. vidékre postán, borítékban félévre 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” czimezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2. 14.

A kiskalusi barna lány.

— Elbeszélés. —
(Folytatás.)

Dömötör uram a nemes kuriában bátorságban levén, mert akkoriban az ilyen kuria egy kis királyság vala, hova komiszárius uraimék, vagy annak legényei nem egy könnyen jutottak, és így Dömötör uram jól fölszedte itt magát. Pista akkoriban bojtárja volt, kit Dömötör uram szemesnek ismervé ki, egészen kezére való embert faragott belőle. Dömötör uram szép vagyont gyűjtve össze, elhagyta a kuriát, magához vette Pistáját, elhurezolkodott Kiskalura, hol házat, telket és feleségül egy jómódu özvegyasszonyt vett. Kiskalun ő maga soha sem művelte telkét, hanem ezt másoknak jó pénzen haszonbérbe adta, ő ezalatt üzvé az uzsora mesterségét. Csak hamar megismerkedett a falusi boltos, Samu zsidóval, és most mind a ketten egy kézre dolgoztak. Mentül inkább szegényedett a falu többi lakossága, annál inkább gazdagodtak Dömötör uram és Samu szomszéd. A két kópé, lelketlen kamat fejében segített, mint ők mondták, jószívüségéből, ha valaki pénz- vagy gabona szükébe jött. S ki az, ki egyszer masszor ne szorulna más ember garasára? Még az a tulajdon is volt bennök, mit a hígeszüek vagy könnyelműek jószívüségnek hittek, hogy ha valakinek egy pár mérő gabonát kölesönzött, aratás után ritkán követelte vissza, sőt mindig imigy szólott az adósság meghozójához: „Hisz elvártam volna én még jövő aratásig is. Hál' Istennek nem szorultam még rá. Ha gondolja keed, hogy jövőre könnyebben esik majd a fizetés, szívesen elvárok addig is csekély inter fejében.” Hány nem volt, ki vagy valódi szükégből, vagy pedig elámitva

a csábszavak által, újra iratá az obligációs levelet, és két pozsonyiból jövőre lett harmadfél; és így szaporodott sokszor néhány év alatt háromszor annyira, mint a kölesön volt. Samu boltos még mindezekhez nagyobb ünnepek előtt kiagagata boltja ajtajára czifrábnál czifrább selyem- és pipikendőit, s a szebbnél szebb szoknyára és mandlira valókat. Ha egy fejéreseléd boltja előtt elment, olly nyájas szavakkal hivogatá és kérdezgeté: „ha nem vesz-e valamit Örzse néni vagy Trézi hujom? Es ha „nines pénzem” lett a felelet: „A nem tesz semmit, felelt ilyenkor Samu, csak jöjjön be hujom asszony, nézze meg legalább szép portékaimat, nem muszáj venni.” Ha a hívott betért, annyit és olly szépeket rakott elébe, hogy szinte káprázott belé a menyecske, vagy lány szeme. Vegye meg e szépszoknyáralót, tennap vett Göndör Ádámné is belőle, miért nem vehetne hujom asszony is? mivel jobb Göndör Ádámné hujom asszonynál? hisz ha most nines pénze, ad hujomasszonynak Samu szomszéd hitelbe is; vagy egy pár pozs. m. búzát és egy pár tömött libácskát is elvállalok pénz fejében. Igy és hasonló módon ritkán ment a hujomasszony selyem kendő, vagy czifra szoknya nélkül ki a boltból, minek az árát aztán a a verem, vagy göréből esent háromszor annyi értékű jószág siratta meg. A gyermekek már szinte hozzá szoktak a baromfi, vagy gabona elcsipéshez, mikért Samu szomszédtól krajezáros fabieskát, mucsipipát, vagy más haszontalanságokat kaptak. Es akár hány fejéreseléd sommásan is meglopta férjét, vagy gazdáját, csak hogy öltözékre nézve ne legyen alábbvaló a többinél. Igy hozta be Samu szomszéd Kiskalun a fényüzést, az adósság-csinálást, a lopást és az ezekkel járó elszegényedést, és testi-lelki kárhozatot.

Esténkint összeültek Dömötör uram és Samu szomszéd, pontosan beírták az e czélra készített könyvbe mindenkinek házi numerusához az új adósságot. És ha már az adósság jócskán felszapordott, négy szemközt figyelmeztették az adóst, hogy fizessen, mert szükségük van a pénzre. Ez közönségesen tavaszkor, vagy aratás előtt történt, mikor a földmivelő leginkább szűkében van a pénznek. Ha az adós nem fizethetett, executioval ijesztették. Az adósnak tehát, ha az executiotól menekülni akart, tartozván Samu zsidónak, vagy Dömötör uramtól kelle újra kölesönözni, és ezzel Samut kifizetni, vagy pedig új obligacziót kétannyi adósság feljegyzésével aláírni. És ezt is csak barátságból tette Samu, mint ő mondá, s köszönet fejében egy pár fuvarral kelle adózni az adósnak. Mind e mellett nem egyszer pergett a dob, kótyavetyét hirdetve Kisfalu utcáin. A két lelketlen uzsorás úgy el tudott a dolgon járni, hogy a kótyavetye mindig akkor történt, mikor az emberéknek legkevesebb pénzüik volt; így oszték harmad aron jutottak az elkótyavetyézett jószághoz. Edes olvasóm, nem csak Kisfalun voltak, de vannak másutt még most is efféle Dömötör és Samu uraimék, őrizkedjenek tőlük, mint a tüztől.

De majd elfelejtém! Samu és Dömötör uraimék a koresmát is tarták árendában; és a mint Samu boltosnál a fejréseléd, ugyan úgy tett Smile csaplárosnál a férfisereg. A milly ritkaság volt valamelly üdvös vállalat vagy társulat névkönyvében egy kislefalu lakos nevére akadhatni, szintolly ritkaság volt a kislefalu csapláros rovásán valamelly kislefalu embert nem olvasni. Egyedül Pethőék voltak, kik sem Dömötör uram, sem Samu, sem Smile protokolumában felírva nem valának. Illy körülmények között esoda-e, ha Dömötör uram egész Kisfalu népét zsebre dugá? A mit ő akart, az történt a faluban. Dömötör uram szemhunyorítása is parancs volt Kisfalun. Ne csodálja tehát senki, hogy Dömötör uram esküdt ember, és mint ilyen a falu házán több befolyással bír, mint az egész község, bíró urammal együtt. — Minthogy beszédünk fonala ismét a faluházához vezetett, nézzük most, mi történik itt Pethőékkel?

Mindenek előtt a pásztorfiu 12 vesszőütéssel lakolta meg tanyái vitéségét. Ezután felnyílt a tömlőz nyikorgó ajtaja, s két hajdu között Pethő Bálintot látjuk onnan kilépni. Hajai ziláltak, mint a vízből kihuzott emberéi szoktak lenni, halvány arcán verhenyes kék foltokat láthatsz, szűk vaspereczben hátraszorított kezeiről egy egy csöpp alutt vér hull a földre.

„No te megátalkodott zsvány, fogsz-e vallani? Te raboltad-e ki Turóékat?” kérdi a vallató.

„Nem én uram” felel reszkető hangon a vádlott. „Vigyétek vissza, s folytassátok a munkát”, mond a vallató a hajdukhöz. „Uram, inkább magamra vallok mindent, csak e két hajdutól szabadítsanak meg” felel kérő hangon Bálint.

„Kik voltak czinkos társaik?” „Senki uram!” „Hajduk, vissza vele a tömlőzbe, ha nem akar vallani!” „Uram, ha már magamra vallottam a büntetést, Isten neki, bűnhődjem egy magam; de mást ártatlanul bevádolni nem fogok, történjék velem bármi is” s alázattal meghajtván magát a szenvedő, a két hajdu kíséretében visszament kinzöhelyére.

Most Sándorra került a sor. Ez állhatatosan a mellett maradt, hogy ő mitsém tud a rablásról; csak azt mondhatja: hogy éjjel után Dömötör esküdt uram fiát, Pistát latta haza tántorogni, és ő rámerne esküdni, mikép a rablók egyike Pista volt. Felpattant erre Dömötör uram, s válaszul arezon csapá Sándort, borzasztóan kikelve: hogyan meri egy sehonnai háza emberiségét így gyalázní. „Érdemes tanács! folytatván tovább, e zsvány gyalázatosan hazudik, Pistám már estszürkületkor otthon volt, és hogy elhígyjék uraimék, ime Samu boltos és Smile csapláros, kik bizonyos számadás végett éjjel után két óráig nálam dolgoztak, ha akarják, esküvel is bizonyíthatják allításomat. Samu és Smile előhívták, és esküvel bizonyíták: miként Pista egész éjjel egy tapodtat sem volt a háztól.

Minthogy pedig Sándor mindent tagadott, két hajdu kíséretében ő is elvezettetett egy sötét kamrába, a tömlőzbe nem akarták zarni, nehogy atyjával összebeszélhessen. A kamra egyik szűk ablaka a község ház szomszédjának kertjébe nyílt, egy kíváncsi gyermek leselkedik a nyílásnál; menjünk mi is oda, nézzük, mi történik Sándorral.

Minthogy a vármegye eltíltá a verésseli vallatást, ez Kisfalun titokban történt, s hogy a törvény némileg mégis megtartassék, nem utótték ugyan sem bottal, sem kötéllel a vádlottat, hanem száraz sós halat adtak neki, mit annak mohlón kellett megenni, vizet pedig mindaddig nem kapott, míg nem vallott. Ez Sándornal nem sikerült. Most tehát hurkot vetettek nyakára, lábaira pedig mázsásnyi vasakat, s nyujtogattak, hogy testének minden porcikái ropogott belé; ez sem használt. Félholtan hagyták a kamrában. Sándor után Julesa került a sorba. Halvány arca, bus tekintete, kisirt szemei, reszkető tagjai,

megmegakadozott zokogásai még a kőszívűt is részvétre indíták. Kegyesen bántak vele. Feleletei után ítélve, mindenki mondá: „hagyjuk el a szegényt, úgy sem vallhat semmit, alig ha helyén az esze.” — A tanyás és tanyásné hiteles tanukkal bebizonyíták: hogy azon éjjel, mikor Turóné kirabolttatott, a városban voltak, hol egy gyapjúkereskedőnél aludtak; és így szabadon bocsátattak.

Ezután jöttek a tanu. Lúd Matyi, kislalusi lakos, letett hitével bizonyítja: hogy éjjel táján házi kutyájuk ugatni kezdett, mire ő felébredt. Körültekintett. A mint az utcára nézett, Pethő Balintot és fiát Sandort látta Turóék háza felé ballagni. Ő semmi rosztat nem gyanítván, újra lefeküdt. Ezután nem sokára kopogást hall az utcaajtón, kitekint, s Kondás Ferit pillantja meg, ki őt kéri, jöne segítségül, mert Turóéknál rablók vannak. Kondás Feri erre azonnal elsietett Turóék felé, figyelmeztetvén a tanut, sietnie ő is utána. Tanu fogta fokosát, és sietett Turóék felé. A hazhoz érve, mindent csendességben talált, és sem Kondás Ferit, sem a rablókat nem látá. Még egyszer jól körültekintett, és ezután sem látván senkit, azt hitte, hogy Kondás Feri csak tréfát akart vele üzni, azért ismét haza ment, és lefeküdt.

Masodik tanu Kondás Feri, szinte kislalusi lakos, letett hite mellett állítja: miszerint éjjel után, a mint felébredett, Turóné szomszédasszonyának, a nagyházban, hol Turóné soha sem szokott volt hálni, világot látott; ez féltűnt neki, az ablakhoz sompolygott, és legnagyobb esodalkozására látta, a mint Pethő Balint és fia Sandor a ládafiából pénzt vettek ki, azután még másféle ruhadarabokat is szedegettek egy szatyóba. Ezt látva, hirtelen atakart futni Lúd Matyihoz, őt a rablók elfogására segítségül hívandó; utjában Smile csaplárossal találkozzván, elhatározzák: hogy Smile addig is, míg ő Lúd Matyihoz megy, szemmel tartsa a rablókat. Míg tanu Lúd Matyiert ment, Turóék hazában sötétség lett, s visszajöttekor három alakot látott Turóéktól elsietni. Utánuk szaladt; Smilét, ki szintén a rablókat nyomozá, csakhamar utólérte; ez figyelmezteté őt, ne utne lármát, mert a közös zavarban könnyen elillanthatnának a zsványok. Ezért mind a ketten szép csendesen Pethőék után sompolyogtak. Ezek egyenesen a tanyára mentek, tanu őket Smilével követte. A mint a legelőre értek, még egy embert vett észre tanu, ki tehenet hajtott szinte Pethőék tanyája felé. Tanu Smile csaplárossal a tanyaig követte őket, ott a sűrűségben elrejtőzvé, látta, a mint a tehenet az

akolba zárták. Kis idő múlva a tehenhajtó ellovagolt, a nélkül, hogy felismerhették volna, Pethőék pedig haza siettek. Tanu félt őket azonnal megtámadni, mert tartott a meggyilkolástól; de haza érve, jelentést tett Dömötör esküdt uramnal, ki rá parancsolt: hogy mindaddig hallgasson a dolgról, míg ő annak végire nem jár. Azután mi történt, nem tudja.

Smile csapláros szintén letett hitével ugyan így tanuskodott, megerősítvén Kondás Feri vallomását. — És így a dolog, a rablott jószág egy részének Pethőéknél találatása és hiteles tanuk által be lévő bizonyítva, Pethő Balint és fia Sandor 10 évi börtönre ítéltettek. Jószáguk a tett kár és költségek pótlására elkotyavetyéztetvén, minek nagyobb részét Dömötör esküdt uram vette meg. A begyűlt pénz pedig, miután a különféle diurnumok kifizettetiek, Turónénak adott kára pótlásaul, mi azonban alig tette annak felét.

Pethőék az ítélet hozatala után a megye tömlőcébe vitettek. Itt hogy éltek szegények, nem akarom leírni: bár adná Isten, hogy egy magyar ember sem ismerné a tömlőczi életet. — Dömötör uram és Samu szomszéd, mint ha mi sem történt volna a faluban, csak rovogatták szépen esténként az új adosságokat; Smile szinte egykedvűleg mérte a méregdrága hamisított italokat. Csak Lúd Matyi és Kondás Feriben lehergett változást észrevenni. Az életre való tenyeres talpas legények naponta soványodtak; táncznál senkisem látta őket; de annal többet ittak büfelejtésre Smile csapszékében, mit annal inkább tehettek: mert Smilének megparancsolta Samu arendás, hogy a mennyit csak akarnak inni, adjon nekik, az italt ne hamisítsa, és jól mérje számukra, az árat pedig soh'se írja fel, sem pénzt ne vegyen tőlük. Matyi és Feri mentül többet ittak, annal inkább fogytak; míg végre néhány hónap multával két serral több lett a temetőben, Matyi és Feri nem éltek többé.

Nem régiben, egy szép tavaszi napon, Temesvarnak gyönyörű sétányai tömve voltak tarka vegyületű néppel, mindenki sietett a zárt vári levegőt, a zöld lombok és virágok balsamozta szabadabb léggel felcsereélni. A sétalók közül két uri ember meg-megáll, kiveszi oldalzsebéből messzelátó üvegét, és néz, egy fak között álló Szűz Mária szobra felé. „Ő az barátom, ha mondom, szól az egyik. Ő az, a kislalusi barna lány, jer barátom, térjünk vissza, bizonyosan vélem lesz dolga, mert a tömlőcz kulesai nálam vannak.” „Mi köze van e leánynak veled és a töm-

lőczkulcsokkal?" mond a másik. „Atyja és testvére rabok, és bizonyosan őket jött látogatni a lányka" felelt az uri ember, s ezzel megfordulva mind a ketten visszasiettek a vár felé. Édes olvasóm! ha a várból, a buzakereskedésről híres József város felé ballagsz, az út szélén fogsz egy kőből faragott Szűz Mária szobrot látni, szépen körülkerítve és fáktól beárnyékolva. Naponta láthatsz itt előkelő asszonyságokat térdelni és imádkozni, és hogy imádságukat e helyen az Ur Isten különösen meghallgatja, elég tanuság már az is: mikép számos képeket, sőt mankókat is látsz ide halmozva, mint a háladatosság és nyert segedelem megannyi bizonyosságait. Minden esütörtökön különféle aruczikkével terhelt hajók érkeznek a Béga csatornán Temesvár alá; e szobor közelében kötnek azok ki. Történetünk idejében is érkezett minden esütörtökön egy hajó, melynek fedezetén egy barna kis lány ült. Szomorú volt a lányka, mint a törött liliomszál. Karjain fehérenmü- és eledellel megrakott kosár függött, ujjai között a szent olvasó bogyói pörögtek le egymás után, halvány arczának ajkai mozogtak: szegényke imádkozott. A mint a hajó megállapodott, kilépett abból, és egyenesen a Boldogságos Szűz szobrahoz ment. Ez volt mindig a hajóról legelső útja, letérdelt, és imiggy imádkozott:

„Fogadd ó irgalmasságnak anyja Szűz Mária hódoló tiszteletemet, s hallgasd meg könyörgésemet, melyet a legkitelhetőbb ajtatossággal szent Fiadnak és Néked alázattal felajánlok! Engedd ó szent Szűz, hogy buzgó imádságom tettségedet megnyerve kegyes anyai szivedhez juthasson. Tekints kegyes szemekkel jelen szükségemre, és irgalmazz szegény szenvedő szívemnek, mert Isten után nincs kivüled biztosb menedésem, hathatósb segítségem: ki az Ur Isten igaz anyja, és Isten előtt a bűnös leghatalmasb közbenjárója vagy. Fogadd azért ó irgalmas Szűz pártfogásod alá könyörgő szolgálódat; vidd szükségemet és szomorúságomat a felette jó és irgalmas Isten színe elébe; esdj érdemeid által jó atyám és testvérem számára szabadulást, s vigasztald meg ez által vérző szívemet. Isten után minden bizalmam benned van ó szent Anyám, Szűz Mária! és él szívemben a remény, hogy ajtatos fohaszimat kegyesen fogadva könyörgéseimet meghallgatod, és a mennybeli Atya előtt esedezni fogsz értem, szerelmes Fiad a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.“ Imádságát végzén, a várba sietett.

Azon két uri embert, kikről csak imint szólottunk, az ugynevezett uj megyeházának egyik

szobájában látjuk, és a mint beszélgetnek, az ajtón kopogtat valaki; a „szabad“ szóra megnyíl az ajtó, és egy barna ruhás lányka lép be azon. Illően köszön, a két uri embernek kezét csókol, és szól: „Instálom alásan a tensurat, legyen olly kegyes, és engedjen atyámmal szólhatni.“ Olly alázatosan, olly szívhez szólólag mondá e szavakat, hogy mind a két uri embernek könnybe lábadtak szemei. Az egyik uri ember kasztellánus, vagyis porkoláb, a másik ügyvéd volt.

„Mindjárt, édes lányom, mond a porkoláb, csak varj egy kissé a folyosón.“ Erre a lányka ismét kezét csókolva mondá: „Az Ur Isten aldja meg kegyességeért a tensurat!“ és egy pár könnyet törülve szeméről, kiment a szobából.

„Barátom, e lányka megtestesült angyal,“ mond az ügyvéd. „Hat ha még látnád atyjávali bánásmódját, felel a porkoláb. Látod barátom, mint ma, ugy eljön ő mértföldről minden héten rendesen, mindig hoz kosárkájában tiszta ruhát, és jó eleséget szerencsétlen atya és testvérenek; lánczokkal terhelt lábaikat csókolgatja, gyenge pamuttal tömi ki a vaspántokat, és ez által is némikép tűrhetőbbé tenni igyekszik a szerencsétlenek fájdalmait. Vigasztalja, kitérésre batorítja őket. Nem láttam még atyja jelenlétében sirni e lánykát, mit bizonyára azért fojt el: nehogy még inkább szomorítsa atyját. De ha a látogatás ideje lefolyt, s nyikorogva csukódik be az ajtó, melly atyját tőle elválasztja: ekkor erednek meg könnyei, megcsókolja a tomlőcz ráscait s zokogva tavozik. Többször beszélgettem e lánykával, de csak egyszer hallottam volna általa atyja vádolóit átkoztatni. Isten ugy akarta, legyen meg szent akaratja!“ szokta ilyenkor mondani.

„Barátom, hívásd ide a két elítéltet, mond az ügyvéd, szeretném őket látni, mert nem hihetem, hogy egy atya, ki illy gyermeket tud nevelni, zsvány lehessen. És ha mégis az: szeretném e esuda teremést látni, ki egyik gyermekéből zsványt, a másikkból pedig megttesült jószágot képes faragni.“

„Nem ugy barátom, felel a porkoláb, mind a hármat szobámba hivatom, mi pedig a szomszéd szobába megyünk, és onnan, a nélkül, hogy gyanítanak hallgatódzásunkat, minden szavukat meghallhatjuk; mert magam is kíváncsi vagyok, mit beszélhetnek ezek együtt.“ Lánczok csörgése hirdeté a két rab közeledését, a porkoláb felnyitá ajtaját és szóla: „menjete szobámba, és beszéljétek ki magatokat; én addig dolgom után látok. Félóra mulva itt lesztek.“ Rajuk zárá az ajtót, és szép esendesen felnyitá a szomszéd szo-

bát, melyet csak egy vékony deszkafal választ el a másiktól. Pethőék így beszélgettek egymással:

A tya. Hogy élsz édes leányom, van-e mindennapi kenyered?

Julesa. Van édes apám. Az Isten áldja meg Turóné asszonyt! a mint édes apámat ide hozták, az előljárók elboesátottak, és azt mondták: éljek, a hogy tudok. Turóné asszony azonnal magához vett. Elmondá, ne szomorkodjam, jó az Isten, majd kiszabadul apám uram, és én ismét boldog leszek. Elmondá, hogy a pénzt, mit kárptólásul kapott, számomra eltette, és ha valamikor férjhez megyek, nekem fogja adni. Addig is pedig csak legyen nála, ugymond, majd dolgoztatunk együtt, és csak élünk. És mind ezt ő szívesen teszi, mert mondja: hogy nem lehet, mikép atyám vette volna el jószágát.

A tya. Ó az Isten áldja meg a jó teremtést! Van tehát e földön mégis egy teremtés, ki ártatlannak hisz. Tiszteljed édes leányom a jó asszonyt, mint tulajdon anyádat. Mondd meg néki: ha az Isten kiszabadít, meg fogom halálni jószívűségét; de a pénzt édes lányom, soha se fogadd el, mert azt a törvény néki adta. Légy szófogadó és dolgos, nem fog elhagyni az Isten.

Sándor. Édes hugom, ugy-e engem sem tart bűnösnek Turóné asszony?

Julesa. Nem édes bácsim! Hál' Istennek! sohajta Sándor. Julesa folytatá: Felhozta édes apám tarisznyáját? adja ide, hadd tessen bele a fejréműt. Hoztam sült esibét és pogácsát is.

A tya. Köszönöm, édes lányom! Eszre lehetete venni, hogy az atya szíve elszorult, mert reszketve mondá az utósó szavakat; mikre esend lön, s csak egy-egy kitérő zokogás hallatszott. Pár percnyi szünet után gyenge hangon mondá

Julesa. Édes bácsim, ne sirj, jó az Isten, ismét boldogok leszünk mi.

Sándor. Ó édes Julesám, soha többé! Hisz mit remélhet egy ifju, ki élte virágát tömlőcbe tölti? Ha ki is szabadulok, meg fog minden ember vetni. Azután jószágunk nincs; miből élek majd? Béresnek ki szeret egy tömlőcbe szabdultat fogadni? Ó Istenem, csak meghalhatnék!

A tya. igen komoly hangon. Ejnye fiam, ne légy olly kicsiny hitű. Bizzal Istenben, ki a legnagyobb nyomoruságot képes örömmre változtatni. Hányszor olvastam el neked az egyptomi József és Jób történetét, lám azok is boldogságból nyomoruságra jutottak, csak azért, hogy lássa az Ur, valjon állhatatosak-e mindvégig? mert csak az ilyenek koszoruztatnak. Nincs, miért sirjunk, vagy panaszkodjunk, mi még boldogok

lehetünk, de sirhatnak hamis vádolóink; mert a mi szenvedéseink csak 10 évig tartanak, mi ez az örökkévalósághoz képest? Vádolóink pedig örökké fognak szenvedni, mert Isten, kit megcsalni nem lehet, örök kárhozattal bünteti a hamis esküvést. Legyen vigasztalód Üdvözítőd és annyi ezer vértanu, kik szinte ártatlanul szenvedtek, hogy annál nagyobb dicsőségük legyen az örökkévalóságban.

Sándor. Ó atyám, csak az ne szomoritana, hogy egykoron siromra így fognak mutatni: ott nyugszik egy zsvány, ki tiz évig fetrengett a tömlőcbe.

A tya. Fiam, habár ugy is volna, látván ezutáni példás életünket, legalább a jobbak azt fogják mondani: bűnhődtek, de javultak is, s ez elég vigasztalás e világra nézve.

Julesa. Ugy van édes bácsim, hisz most is azt beszélnek a faluban, hogy nem foghatják meg, miként történhetett ez veled, mikor te voltál egy a legbecsületesebb legények közül Kisfalun. — Még többet beszéltek együtt Pethőék, de minek írjuk mind ide. Csak azt jegyezzük még fel, mikép Bálint erősen szívére köté Julesának, hogy őrizkedjék a rossz társaságtól; légy dolgos és ajtatos, ugymond végre, és meg fog az Isten áldani. S ha szenvedsz is lányom, mint én és testvéred, légy nyugodt, és ne feledd ama szép sorokat, melyeket tisztelendő urunk küldött számunkra. Olvasd csak el imádságoskönyvem lapjáról, a hova azokat a plebános ur írta. A leányka olvas: „Isten a szenvedőnek engedé a vigasztalást. Hála Néki, hogy életemet sem hagyta azok nélkül folyni! keserűk azok; és mégis általok tanulok való nagyságot hiu ragyogványtól megválasztani, balszerenese tekintetét nyugodtan túrni, és mindenek felett érezni: miképen szenvedés és kebelszaggató áldozat tulajdon örömet okoz lelkeinknek, és sorsunkon felülemelkedni megtanít. A kereszt és szenvedés utja vezet az örökboldogság kapuihoz.“

Ez alatt eltelt a félóra, a porkoláb felnyitá szobája ajtaját, Pethőék lánczesörtetve tértek be a vasrostélyzatu ajtón, Julesa pedig zokogva ballagott a hajóhoz.

„Barátom, mond az ügyvéd a porkolábhöz, ha éltembe kerül is, e jó lelkeket ki kell szabadítanom a tömlőcbe.“ —

Egy évnegyed mult el a nélkül, hogy valami különös, történetünkre vonatkozó eset adta volna elő magát. Most azonban egy sötét éjjelen, mikor a kisfalusi nép jobbára mind aludni ment, a falu csapszékének töredezett üvegtabláin halvány világosság terült el. A csapszék közepén

hosszu asztal állt, mellette két lóca nyult el, s rajtuk Nyirkosiek Pistája és Köröndi Bandi egy híres izomfrater nyújtózkodtak. Smile csaplaros nagyokat hunyorítva hordá az itezéseket. „Csak muszi egy legény vagy te Pista! mond Bandi száját törülgetve ivás után, hány lánytól kaptal már fittyet? látom legények atyja lesz még belőled.“

„Mit?! én vagyok muszi legény? viszonz Pista, ezt kétszer se mondd nekem; hisz ha akarnám, tiz mátká gyűrüt tűzhetnék ujjamra; egyet füttyentek, és tiz leány is itt terem azonnal!“ „No ha lelked van, füttyents akár hatot is, és teremtsd ide Pethőék Julesáját, felel a másik. „Egy kabak bor a fogadás!“ kiált Pista nagyot ütve az asztalra. „All az alku!“ mond Bandi. Pista nagyot lök Smile csaplaroson dörmögve: hogy mit szuszog ott mint Pilátus macskája, ide a füttyökösömmel! Smile nagyokat ásítva előhossa a füttyököst, és Pista kidülled az csapszék ajtaján.

„No e tréfát csak magam is elvárom“ dünnyöge Bandi, és még egy pint bort parancsolt.

Julesa Turóné szobájának egyik szögletében esendesen nyugodott szalmaagyan, az atelleni nyoszolában pedig Turóné asszony aludt. Julesa nyughelye előtt egy méces és egy nyitva hagyott könyvecske feküdt. A könyvecske lapján „Imádság a szülőkért“, odább: „Testvérért“. Másik oldalán: „A jöltevékért“, és ez alatt: „Az üldözökhöz allott. Aludt a lanyka, édes-keser alkak ringattak őt. És almoda: Ó milly szép itt az élet! Gyönyörű faszorékította utak nyulnak el utezahosszat, a kertekből illatozó gyümölcs- és virágok balzsamozzák a léget. Vidor arczokkal találkozhatni mindenütt. Az éltető nap busesz vesz, s pislogó csillagok övedzik a holdat, halvány fényt arasztva a földre. Bömböl a esorda, nyerit a ménes, vidoran szól a pasztor furulyája. Jó a lanyka, sarló a vallan, mezei virágbokréta kezében, szép mint ő maga, egyszerű és szeplőtlen, mint ártatlan szive. Jó az elfáradt földműves, enyhet ad neki a felfrissült lég, tápot a hü életpar, és munka után édesnyugodalmat az éj. Nem ismeri itt senki a gögőt, az irigységet, a pletykát; de annal inkább a kötelesség teljesítést, az egymás iránti szeretetet, és azt: „hogy ne bantsd a másét!“ — Ut az óra, megszólal a torony érezzava, esend van mindenütt, csak a harang rezgő hangja inti a keresztényt; le a kalappal, fel Istenhez a szívvvel! Apró, nagy, ifju, öreg, imát rebegnek, hála, könyörgő és üdvözlő imát: „Aldj meg Isten minket! és üdvözljük Mariát!“ Elhallgat a harangszó, végezve az ima, s barátságos

kézszorítás között hangzik minden felől: „Isten veled, jó éjszokat!“ (Vége köv.)

Mária sz. nevéröl. *)

„És a szűznek neve Mária.“ Titokteljes ezen név, és foglalatjának telje a Szentek elmékedéseinek mindig kedvelt tárgya volt. A legnagyobb egyházférfiak legédebb szívörömeiket találták abban, midőn ezen áldott név értelmét vizsgálták, és szerintök ezen névnek három értelme van, mellyek fölött lelki hasznunkra, és szeplőtelen szűz Anyánk tiszteletére most elmélkedni fogunk.

Először Mária annyit jelent, mint tenger csillaga, és ez megemlékeztet bennünket ama leírhatatlan fényességre, mellyel Máriának erénye, különösen összehasonlíthatlan tisztasága tündöklök. Sz. Jeromos azt mondja: „Mária annyit tesz, mint az én fényességem.“ Evvel megegyez, mit esodatévó sz. Gergely mond: Mária annyit tesz, mint megvilágosítás. „Mert ő, ugymond Máriának szives tisztelője, mézzel folyó szent Bernárd, ő azon Jákobból eredő nemes csillag, mellynek sugara az egész világot megvilágosítja, mellynek fénye a mennyországot fényvel elárasztja, az alvilágot áthatja, s a földet is megvilágosítja. . . . O mondó, azon jeles és kitünő csillag, melly ezen nagy és széles világtenger felett érdemekkel fényeskedik, és minden erények példájával tündöklök.“ Mária, mint ugyanazon sz. Bernárd mondja, különösen tisztasága miatt, mellyhez hasonló a földön nincs, a csillaghoz hasonlítatik; mert valamin a csillag fényt ömleszt magából a nélkül, hogy fényéből vesztené, vagy meghomályosodnék, ugy Mária, a legtisztább szűz, szűzességének sérülése nélkül szülte isteni Fiát, sőt ezen szűzi szülés tisztaságának fényét csak emelte, mivel az ő méhéből jött ki az időben az örök világosság, az igazság napja Jézus Krisztus. Innét van, hogy az Egyház a délesti isteni szolgálatban eme örvendetes köszönettel tiszteli Mariát: Tengernek fényes csillaga, üdvözlőgy Krisztus sz. Anyja, mindenkoron szűz Mária. Igen, egy igen tündöklő, tiszta és esodaszépségű csillag Mária, mellynek keltekor minden angyalok esodalva kérdék: Ki ez, ki előhalad, mint a hasadó hajnal, szép mint a hold, kiválasztott mint a nap? Ki ez, ki ugy jön elő, mint a kelő hajnal, szép mint a hold, és kiváló mint a nap. Oh szerelmesim! nézzünk fel bátor szempillantattal ezen szeplőtelen naphoz, ezen a csillagok legtisztábbikához, mert ezen kedves fény nem sérti szemünket, hanem inkább megnyitja azokat, hogy lássuk, mi jó, és mi rossz. Ezen csillagot követve, nem fogunk setettségben járni, hanem a világosság fegyvereit felöltöni. Ezen csillag által vezéreltetve, valamin a napkeleti bölesek, bizonyosan Jézushoz fogunk jönni, ki Mária által hozzánk jött.

Mária másodsor annyit tesz, mint tenger keserűsége, és ez azon kimondhatlan szomorúságok és fájdalomakra emlékeztet bennünket, mellyek az áldott Szűz szívet, mint valamely tenger elárasztották. Az Israel népet Egyiptomból megszabadító Mózesnek nőtestvére első volt, kinek e név adatott, mivel épen akkor született, midőn Faraó azon kegyetlen parancsolatot adá,

*) B. e. Sehlér Alajos magyarosított munkájából közlik a kalocsai kiadók.

hogya a zsidóknak minden ujon szülött férfi gyermekeik vízbe fojtassanak. Valóban nagy keserűség és kimondhatatlan fájdalom volt az Izrael népében minden anyára nézve, ki alig, hogy anyai örömmel szívéhez szorítá megszült fiaeskáját, azt azonnal az üldöző öldöklőnek átengedni volt kénytelen a nélkül, hogy a siráson kívül egyebet érette tehetett volna. De ki írja le azon még hasonlíthatlanul nagyobb keserűséget, melyet a szűz Anyának szíve akkor érzett, midőn isteni Fiát a Kalvária hegyére kísérte, keresztre mellett állott, őt szörnnyű kínok között meghalni látta, és halála után holt testét ölében tartotta. Szívének legnagyobb elkeseredettségében kiálta ő akkor amaz ó-szövetségi özvegygel: „Ne hűjtok szépek, hanem fájdalmasnak, mert fájdalommal terhelt meg engem a Mindenható.“ Oh fájdalmas Anya! ki nézheti könnyeidet a nélkül, hogy veled szomorkodjék, és a bűnökön síránkozzék, melyek neked illy keserűséget okoztak? Oh szűz szeretet forrása! Engedd, hogy szívem megossza szívednek nagy fájdalmát. — Engedd, hogy veled sírhasak, sz. Fiadon jajgathassak, míg e világon élek.

Mária harmadszor annyit tesz, mint asszonya, hódítója a tengernek. Midőn Mózes nőtestvére született, Miriamnak az az tenger keserűségének hívák őt. Midőn pedig az izraeliták a vörös tengeren száraz lábbal átmentek, az egyiptomiak pedig annak hullámaiban elvesztek, Mózes nőtestvérenek neve Miriamból Marjam, vagy Mária-ra változtatott, mi annyit tesz, mint Asszonya, vagy Urnéja a tengernek. A tengereni átmenetkor Mária vezette az asszonyokat, és a csodálatos megszabadulást egy győzelmi dallal dicsőíté meg. „Ezen Mária, ugymond sz. Ambrus, előképe a Boldogságos Szűz Mária-nak, mert ez Asszonya és Urnéja a világ tengerének, és bizton keresztül vezet bennünket e tengeren az ígért földébe.“ A legrégebb szertartásos könyvek, minden sz. Atyák és hívek őt Asszonnak nevezik azon értelemben: hogy ő Urné, Uralkodóné az angyalok és emberek felett. És mily igen megérdemli ő ezen felséges és tisztelt nevet! Ő valóban uralkodó nő, uralkodik a bűnön és annak következményein; mert Isten kegyelme által tisztán fogantatván, egy pillanatig sem uralkodott rajta az eredendő bűn, sem az akarat gyengülése. De őn magán is uralkodott ő; szívé minden rossz hajlandóságtól, akaratját minden gonosz kívánságtól megőrizte; és habár megkísérhette is őt a sátán, mint az ő isteni Fiát is megkísértette, mégis annak fejét a Szűz és hatalmas asszony összetiporta. Mária az Isten Fián is uralkodott; őt méhébe fogadá és szülé, az ő gondosságára és szeretetére bízott, és hatalma alá vetetett, mint egy gyermek az anyjának. Mária végre uralkodónéja minden embereknek, mint a Szentlélek sugallatából maga mondja: „Boldognak mondandanak engem minden nemzetségek.“ És méltán mondhatni: Ó általa a földnek minden orszagai és népei meg vannak áldva; a fejedelmek az ő pártfogása alá helyezték országaikat, képét hadizászlóikra festették, pénzeikre verették; az ő pártfogása alatt a legveszedelmesebb eretnekségek kiirtattak; az ő segítségül hívása alatt a hitetleneken a legfényesebb győzelmek nyertek. Azért ülünk Mária nevének tiszteletére egy különös ünnepet; mert ő reménységillaga minden jámbor keresztyéneknek, a leghatalmasabb asszonya a mennynek és földnek, királynéja az angyaloknak és embereknek. Hódoljunk tehát ezen felséges Uralkodónéknak, mondvan: Felső Asszony, hatalmas királyné és Asszonyunk! Ime legkisebb alattvalóid lábaid-

hoz borulunk! Nem kívánunk egyebet, mint kegyes hatalmadnak hódolni, s neked szolgálni. Hadd tapasztaljuk uralmad áldását, és oltalmad hatalmát. Oldozd meg bűneink bilincseit, szabadíts meg bennünket a pokolbeli Faraó szolgaságától, ki lelkeinket akarja megölni. Hatalmas vitélő Asszonyunk, ki előtt a pokol megreszkett! Győzedelmes vezetőnk, szabadíts ki Egyiptomból bennünket, e világ rabszolgaságából, és e földi élet keserűségei által vezess át szerencsésen bennünket a mulhatlan öröm országába. Oh áldott és boldogságos Szűz, ki e földön a számkivetés nyomorúságát, és a siralom völgy keserűségét magad is tapasztaltad, világíts, mint a kedves reménységillag, melynek fénye vigasztal bennünket. Hadd tapasztaljuk segítségedet és oltalmadat, valahányszor azon csillaghoz felpillantunk, valahányszor nevedet segítségül hívjuk, hogy mindig jobban elismerjük, mily jelentékteljes a te néved Mária. Amen!

Katholikus hitélet.

XXXVII.

Farkasd, Pozsony megyében, aug. 18. Dicsőségesen uralkodó felséges Urunk Ferencz József Apostoli Császáruk és Királyunk születésének emléknapját különös lelki örvendezésben és szívünk mélyéből eredt legnagyobb buzgósággal mindkét vallásu imaházainkban töltünk el; különösen azért is: mert midőn e f év július 4-re Farkasd, Negyed és Csigárd községek határainak 15.976 kataszt. hold haszonvehető földjét Duna és Vág folyók borzasztó kiöntések sokkal nagyobb mértékkel és romlással még, mint 1813-ban elboríták, és folytonosan 14 napig tartó állásukkal ezen községek legszebb reményeit meghusították: akkor Ő cs. kir. Apostoli Fejedelmünk, mihelyest kerületünkbeli Istvánffy Antal főbiztos és Keresztessy József orvos urak által szájról szájra egész a magas Trón számolyáig arról értesített, hogy itt, mit gondos szorgalom és csüggedetlen ipar fél év alatt véghez vitt, mi a munkás gazdát izzadás terhes gondjai közt némi reménnyel kecsgetteté, fent írt napon mind az tönkre tetetett, azonnal az elszomorodott és véginségre jutottaknak, kegyes Üdvözítőnk példájára, megszáván a sereget, sietett az éhezöket táplálni, s a tengerhez hasonló víz hátán ladikokon, három község táplálására 16 ezer kenyeret, 8 mázsa lisztet, 6 pozs. m. babot, 3½ p. m. lencsét elszállítatni kegyeskedett, épen akkor, mikor 14 napig határainkból ki sem léphettünk.

Am itéld meg kedves olvasó, van-e okunk illy nyomorult helyzetünk mellett is az örvendezésre? Örülj te is velünk, hogy atyai könyörületességű Fejedelmünknek méltó fiai és hív jobbágjai lehessünk, s minden erőnkkel is azok lenni igyekezzünk; örvendj velünk e jó Fejedelmünknek, ki hitelgyűnknek erős alapja, vallásosságunk iránytűje, szeretetünk élesztője, szomorúaknak vigasztalója s éhezöknök táplálója. Isten, kitől minden jó származik, Felső Apostoli Császáruk és Királyunkat áldásaival tetézze, hogy soká, nem csak nekünk, hanem az egész országnak vigasztaló anyala lehessen, s birodalmának kormányzásában boldog éveket éljen.

Említés nélkül itt még azt sem hagyhatom, hogy dicsően uralkodó Fejedelmünknek páratlan példáját mélyen tisztelt megyei hatóságunk, pozsonyi sz. Orsoláról nevezett t. apácza szűzek, és kerületünk számos lakosi lelkesedve követvén, igyekeztek bennünket kegyadomá-

nyokkal felsegíteni. Éltesse az Isten sokáig közbenjáró urainkat és kegyes atyáinkat, éltesse velünk minden jetevoinket, és még igen szükséges felsegélésünkre igyekezőket is.
Gy. J. jegyző.

Különfélek.

Felsőbb helyen megerősített, és a legújabb tanrendszer szerint alapított Horváth Carolina, született Ducreux leánynöveldéje Október 1-jén nyitattik meg, Pesten, kigyóuteza 6. szám alatt. El nem mulasztjuk ez intézetet a t. közönségnek pártfogásába ajánlani. Szigorú erkölcsei vallásos elvek, egy korszerű általános nevelés, szelid emberséges gondolkodás és bánásmód, s a nőnemnek annyira szükséges háziasság fogják ez intézet alapját s az ő törekvésének főcélját képezni. A mint az oktatás, úgy a legezészerűbb vezetés az oktatás- és nevelési szakban elegendőleg s többféleképp kipróbált erők által fog elomozdittatni, hogy a tisztelt szülőknek mind azon biztonsnagnak, melyet tőle reabizott gyermekeik neveltetése ügyében követelni feljogosítvák, lelkiismeretesen eleget tehessen. Bővebb értesítés végetti levelekre, valamint tudakozódásokra September 25-ig, fürdő utca, 1-ső sz. alatti házban, az intézeti vázlat mellékletével együtt válassz adatik. — Ajánlja a katolikus szülők előtt a fentnevezett intézetet azon körülmény is, hogy t. vezetője, a nevelési pályán oly méltán hírneves s Jézus sz. szíveről nevezett Dámáknál nyerte Franciaországban kiképeztetését.

Igéretünk szerint közlünk némelly adatokat a v a d k e r t i nagyszerű missioról. A missioi szent ajtatosság nyolcz nap folytán, augusztus 14—21-ig tartatott meg. A missionarius atyák, nt. Dank Agapius, Acs Benjamin, Porpáczy Ferencz és Tóth Károly, mind a Mária-tartományi, sz. Ferencz rendi pesti kolostor tagjai voltak. A különféle állapotnak számára tett tanításokat is ide tudva, naponkint rendszeren négy predikacio tartatott, többnyire egy óránál tovább. Munkanapokon helybeliekkel a reggeli és esti beszédekre a templom tele volt, a 9 és délután órára a közbejött két közel vásár daczára is 700—1000 ember jelent meg rendszeren. De a mezőben e napokon sem dolgoztak; idegen nem katolikus cseplőiket is e hétre hazabocsáták. Napszámba tenyéren hordott pénzert sem mentek, azt mondván, hogy elkelne ugyan a kereset, de ezen napokat lelkükre szánják. A közbeesett két vásár- és ünnepnapokra 6, 7, 10-ezer ember sereglett össze, és a templom terén tenger gyanánt hullámozott néptömeg számára szabad ég alatt tartattak a beszédek, mire az Isten kedvező időt adott annyira, hogy a házak kerítéseire, fákra Zakeus módjára folkapaszkodtak, sőt a házak ablakaira, padlásaira szorultak, és teljesen megérthették a szónokokat. 5—6 órnyi távolságról is jöttek és két napot töltöttek itt, köztök nem ritkán 70—80 évesek, kik az 1760- és 1780-ban Vadkerten tartott missiokról tudván, látni és hallani ohajták, mint mondák, a szent papokat, a jezsuitákat; s jöllehet a missionarius atyákban ismert külseju sz. ferenczi papokra találtak, ragaszkodásuk még sem lön lehan-

golva. A beszédek rendkívüli, roppant hatást gyakoroltak a kedélyekre. A missionarius atyák szavai hasonlók voltak a nyilhoz, mely a sziveket keresztül járja. A haragosok aggódva keresék fel egymást és kibékülének, az évek előtt eltulajdonított vagyon visszaadott. Az atyák 5500 nyomtatott „missio-émlék“-et hoztak magokkal, s csak a meggyóntaknak adtak, s mégis utolsó nap 2—3 száznak már nem jutott. A betegek, kik templomba nem jöhettek, otthon szinte meggyóntak. Pénteken érkezett meg ő eminentiájának, a bibornok-herceg-prímásnak ez alkalomra képviselője, nagyságos és főtiszt. Lipthay Endre prépost és kanonok ur, s azóta részint vezér, részint buzgó részvevő volt az ajtatosságban. Ez nap este tartatott az Oltári-Szentség megkérlelése. Másnap, szent István király ünnepén délután 3 órakor indult a processio, nagyszámu zászlók és kereszték árnyékába sereglett átláthatlan néptenger özöne közt, a jezsuita-missionariusok által 1760-ban föllalitott missio-kereszt újra beszentelésére, érseki képviselő ő n g a pontificalis vezetése alatt. Az ezen ünnepélyre összesereglett ajtatoskodók számát gyakorlott szemek itélete legalább 15 ezerre teszi. — Az újra festett és illően felékesített missio-kereszt az érseki képviselő ur által megáldatván, ott helyben szabad ég alatt beszéd tartatott azon áldásokról, melyek üdvünkre a kereszt tövéből fakadnak, s a szónok azon fölszólítására: válasszatok, valjon Krisztus zászlóját akarjátok jövőre követni, vagy a világét és ördögét? stb., egy szóval lélekkel Krisztushoz esküdtek. Innét a vidékiek haza felé indulván, ragaszkodásuk, tiszteletük és hálájuk sirás és zokogás közt különféle nyilvánításaival boriták el az érseki képviselő urat és missionarius atyákat, s hitták őket hozzájuk predikálni s kérdezők, hová mennek innét, hogy elmennek oda is utánuk. . . . A „Religio“-nak, melyből ezen adatokat vettük, t. levelezőjével mi is felkiáltunk ezek látására: missioikat a népnek minél előbb és legnagyobb kiterjedésben.

Csőd tanítói állomásra. Bács vármegyében, Tisza-Földváron az elemi tanodában a tanítói hivatal megürülvén, annak betöltése végett f. évi szeptember 22-kén helyben csőd fog tartatni. Ezen állomásnak javadalmai: Szabad lakás, 120 pfr., 2 öl keményfa és 16 lincz földnek haszonvétele. Ezen állomásra pályázni akarók okleveleiket ellátva, vagy a helybeli plebános urnál, vagy előttem annak idejében jelentsek be magokat.

Kelt O-Kanizsán, augusztus hó 23-án 1853.

Wagner Tobias m. k.
plebános és kerületi
alesperes.

Kegyes adományok: A szentgyermek-ségi társulatnak: F. A. kiszolgált tanító 10 ft pp.
A Csangó Magyarok templomaira: A nagyszombati papnövelde 8-ik osztályából néhányan 8 fp.

Kiadja „a jó és olesó könyvkiadó társulat,“ szerkesztő BLÜMELHUBER FERENCZ.

Pesten 1853. Nyomtatja LUKACS LÁSZLÓ, országot 6. sz.